

**Eesti
Kontsert**

Beethoven. Missa C-duur

**Eesti Filharmonia Kammerkoor
Tallinna Kammerorkester**
Dirigent **Tõnu Kaljuste**

admirals

Eesti Kontserdi hooaja peatoetaja

admirals.group

R 19. DETSEMBER 2025 19.00 Vanemuise kontserdimaja

L 20. DETSEMBER 2025 19.00 Estonia kontserdisaal

Beethoven. Missa C-duur

Eesti Filharmonia Kammerkoor

Koormeister **Mai Simson**

Tallinna Kammerorkester

Kontsertmeister **Harry Traksmann**

Yena Choi sopran

Cätly Talvik alt

Heldur Harry Põlda tenor, Rahvusooper Estonia

Raiko Raalik bass, Rahvusooper Estonia

Dirigent **Tõnu Kaljuste**

Koostöös Eesti Filharmonia Kammerkoori ja Tallinna Filharmoniaga

K A V A

Franz Joseph Haydn (1732–1809)

Sümfoonina nr 90 C-duur Hob. I:90 (1788)

- *Adagio – Allegro assai, C major*
- *Andante*
- *Menuetto: Allegretto*
- *Finale: Allegro assai*

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

„Exsultate, jubilate“ KV 165 (1773)

- *Exsultate, jubilate*
- *Fulget amica dies*
- *Tu virginum corona*
- *Alleluja*

V A H E A E G

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Missa C-duur *op.* 86 (1807)

- *Kyrie*
- *Gloria*
- *Credo*
- *Sanctus/Benedictus*
- *Agnus Dei*

Vaheajaga kontsert kestab ligikaudu kaks tundi.

Tänase kontserdi raamistik viib meid tagasi Esterházy õukonna muusikalisse tellimustraditsiooni, mis kujundas nii Joseph Haydni kui ka Ludwig van Beethoveni loomingut. Vürst Nikolaus Esterházy oli harjunud tähistama oma nimepäeva (6. detsember, meil nigulapäev) piduliku missaga – kombega, mille muusikaline mõõde kasvas aastate jooksul üha ambitsioonikamaks. Just selle traditsiooni taustal sündisid nii Haydni hilised sümfooniad, nagu nr 90 C-duur, kui ka tema suured missad ning hiljem Beethoveni missa C-duur op. 86.

EFK ja TKO aastalõpu kontsertidel on meil olnud võimalus kogeda ja esitada Viini klassika suurvorme – teoseid, milles vormiline tasakaal ja emotsionaalne väljendus on delikaatses, ent pidevas pinges. Haydni missad, millega Esterházy oma nimepäeval harjunud oli, kehastavad ka helilooja erakordset diplomaatilisust. Haydn oskas muusika kaudu suhelda nii oma patrooni ootuste kui ka orkestrantide igapäevaste vajadustega. (Meenutuseks: nii tema „Lahkumissümfoonia“ kui ka „Missa Sancti Nicolai“ olid seotud mitte üksnes kunstiliste, vaid ka väga praktiliste „läbirääkimistega“ – sealhulgas muusikute palkade ja töötingimuste küsimustega.)

Just see kogemus ja tarkus viisid selleni, et Haydn soovitas Esterházytellida järgmise missa Ludwig van Beethovenilt. Tulemuseks oli teos, millega vürst ise rahule ei jäänud. Beethoveni missa C-duur osutus oma ajas liigagi isiklikuks, emotsionaalselt laetuks ja dramaatiliseks. See episood on kõnekas näide sellest, kui keeruline võib olla uute muusikaliste ideede vastuvõtt üleminekuhetkedel muusikaajaloos.

Tänapäeval on aga eriline privileeg neid teoseid kogeda tervikuna ja ajalises perspektiivis. Olles juhatanud kõiki Haydni ja Beethoveni missasid, on selgelt tajutav, kuidas muusikaline emotsioon, subjektiivsus ja sisemine pinge hakkavad klassikalises vormis üha enam maad võtma. See ei ole enam pelgalt liturgiline muusika, vaid sügavalt inimlik väljendus.

Sama kontserdi osaks on ka Mozarti motett „Exsultate, jubilate“ – teos, mille särav vaimsus ja rõõmuküllane tekst sobivad loomulikult jõuluaja liturgilisse konteksti. Selle muusika valgus ja vahetu rõõm loovad tasakaalu Haydni ja Beethoveni sisemise dramaatika vahel, avades kuulajale Viini klassika mitmekihilise ja ajas muutunud hingemaastiku.

Tõnu Kaljuste

Wolfgang Amadeus Mozart
„Exsultate, jubilate“ KV 165,
tekst: tundmatu autor, oletatavalt Venanzio Rauzzini

Exsultate, jubilate,
o vos animae beatae!
Dulcia cantica canendo,
cantui vestro respondendo,
psallant aethera cum me

Fulget amica dies,
iam fugere et nubila et procellae;
exortus est justis inexpectata quies.
Undique obscura regnabat nox;
surgite tandem laeti
qui timuistis adhuc
et iucundi aurorae fortunatae
frondes dextera plena et lilia date.

Tu, virginum corona,
tu nobis pacem dona,
tu consolare affectus,
unde suspirat cor.

Alleluja, alleluja!

Ludwig van Beethoven
Missa C-duur op. 86

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

Gloria in excelsis Deo,
et in terra pax hominibus
bonae voluntatis.
Laudamus te, benedicimus te,
adoramus te, glorificamus te.
Gratias agimus tibi propter

Rõõmustage, juubeldage,
oo õnnistatud hinged,
lauldes magusaid laule.
Vastuseks teie laulule
laske taevail edasi laulda koos minuga.

Särab sõbralik päev,
nii pilved kui tormid on haihtunud;
õiglastele on laskunud ootamatu rahu.
Pimedad ööd valitsesid kõikjal;
tõuske viimaks, õnnelikud,
kes te siiani kartsite,
ja rõõmsad selle õnnetoova koidu eest,
andke lilli ja liiliaid.

Sina, neitsite kroon,
anna meile rahu,
rahusta meie tunded,
mida meie südamed ihkavad.

Halleluuja, halleluuja!

Issand, halasta.
Kristus, halasta.
Issand, halasta.

Au olgu Jumalale kõrges
ja rahu maa peal
hea tahtega inimestele.
Me kiidame Sind, me ülistame Sind,
me kummardame Sind,
me austame Sind,
me täname Sind

magnum gloriam tuam.
Domine Deus, Rex coelestis,
Deus pater omnipotens.
Domine Fili unigenite
Jesu Christe,
Domine Deus, Agnus Dei,
Filius Patris,
qui tollis peccata mundi:
miserere nobis;
qui tollis peccata mundi:
suscipe deprecationem nostram;
qui sedes ad dexteram Patris:
miserere nobis.
Quoniam tu solus sanctus,
tu solus Dominus,
tu solus altissimus,
Jesu Christe,
cum Sancto Spiritu,
in gloria Dei Patris. Amen.

Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem,
factorem coeli et terrae,
visibilium omnium et invisibilium.
Credo in unum Dominum,
Jesum Christum,
Filium Dei unigenitum,
et ex Patre natum
ante omnia saecula.
Deum de Deo, lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero.
Genitum, non factum,
consubstantialem Patri,
per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines et
propter nostram salutem
descendit de coelis:
et incarnatus est de Spiritu
Sancto ex Maria virgine,
et homo factus est.
Crucifixus etiam pro nobis,

Sinu suure au pärast.
Issand Jumal, taevane Kuningas,
kõigeväeline Jumal Isa;
Issand, ainusündinud Poeg,
Jeesus Kristus.
Issand Jumal, Jumala Tall,
Isa Poeg,
kes Sa maailma patud ära kannad,
halasta meie peale,
kes Sa maailma patud ära kannad,
võta kuulda meie palveid,
kes Sa istud Isa paremal käel,
halasta meie peale.
Sest ainult Sina oled Püha,
ainult Sina oled Issand,
ainult Sina oled Kõrgeim,
Jeesus Kristus,
koos Püha Vaimuga,
Jumala Isa kirkuses. Aamen.

Mina usun ainsasse Jumalasse,
Kõigeväelisesse Isasse,
taeva ja maa,
kõige nähtava ja nähtamatu
Loojasse.
Ja ainsasse Issandasse,
Jeesusesse Kristusesse,
Jumala ainusündinud Pojasse,
kes enne aegade algust
Isast on sündinud.
Jumal Jumalast, valgus valgusest,
tõeline Jumal tõelisest Jumalast.
Sündinud, mitte loodud,
olemuselt üks oma Isaga,
kelle läbi kõik on loodud.
Meie, inimeste pärast
ja meie õndsuseks
on ta taevast tulnud,
Püha Vaimu läbi
Neitsist Maarjast lihaks saanud
ja on saanud inimeseks.

sub Pontio Pilato passus,
et sepultus est.
Et resurrexit tertia die
secundum scripturas;
et ascendit in coelum sedet
ad dexteram Patris.
Et iterum venturus est cum gloria
judicare vivos et mortuos,
cujus regni non erit finis.
Credo in Spiritum Sanctum,
Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit.
Qui cum Patre et Filio simul
adoratur et conglorificatur.
Qui locutus est per Prophetas.

Credo in unum sanctam catholicam
et apostolicam ecclesiam.
Confiteor unum baptisma
in remissionem peccatorum.
Et expecto resurrectionem
mortuorum,
et vitam venturi seculi. Amen.

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus,
Deus Sabaoth,
pleni sunt coeli et terra gloria tuae.
Osanna in excelsis.

Benedictus qui venit
in nomine Domini.
Osanna in excelsis.

Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi:
miserere nobis.
Agnus Dei, qui tollis
peccata mundi:
dona nobis pacem.

Kes meie eest on risti löödud
Pontius Pilaatuse ajal,
kannatanud ja maetud.
Kolmandal päeval surnuist üles
tõusnud, nagu ütlevad pühad kirjad,
taevasse läinud,
istub Isa paremal käel
ja tuleb taas oma kirkuses,
kohut mõistma elavate ja surnute üle,
ning tema riigil ei ole lõppu.
Minu usun Pühasse Vaimusse,
Issandasse, kes elu annab,
kes Isast ja Pojast lähtub,
keda koos Isa ja Pojaga
kummardatakse ja austatakse,
ning kes on kõnelenud prohvetite suu
läbi.
Mina usun ühtainsat, püha,
üleilmset ja apostellikku kirikut,
tunnistan ühtainsat ristimist
pattude andeksandmiseks,
ootan surnute ülestõusmist
ja igavest elu tulevasel ajastul. Aamen.

Püha, Püha, Püha on Issand,
taevavägede Jumal.
Taevas ja maa on täis Sinu kirkust,
hoosianna kõrges.

Kiidetud olgu, kes tuleb
Issanda nimel,
hoosianna kõrges.

Jumala Tall, kes Sa
maailma patud ära kannad,
halasta meie peale.
Jumala Tall, kes Sa
maailma patud ära kannad,
anna meile oma rahu.

Viini klassikalise koolkonna alusepanija **Joseph Haydni** looming ulatub läbi poole sajandi ja hõlmab kõiki muusikazhanre. Aukartust äratav on tema sümfooniline pärand – 104 sümfooniat –, mis sai eeskujuks nii Mozartile ja Beethovenile kui ka romantismiaja heliloojatele.

Haydni põhjalikud kogemused ja teadmised orkestrimuusika vallas on seotud tema töökohaga Ungari vürsti Nikolaus Esterházy õukonna kapellmeistri ametis, kus ta ligi kolme aastakümne jooksul (1761–1790) juhatas väikest orkestrit ning lõi neile muusikat. Reeglina tohtis õukonna kapellmeister komponeerida vaid oma patrooni jaoks. 1779. aastast hakkas aga kehtima uus leping Haydni ja Nikolaus Esterházy vahel, mis lubas Haydnil täita ka teiste metseenide tellimusi ning kirjastada oma teoseid müügiks. See tõi kaasa suurema kuulsuse ja raha ning andis heliloojale ka loominguvabaduse.

Väärika ja tulusa tellimuse esitas talle 1784. aastal Pariisi vabamüürlaste kontserdiorganisatsioon Le Concert de la Loge olympique eesotsas muusikalembese krahv d'Ogny'ga. Selle tulemusena valmisid kuus nn Pariisi sümfooniat (nr 82–87), mis tulid aastatel 1787–1788 suure publikumenuga Pariisis esiettekandele. 1788. aastal sai Haydn krahv d'Ogny'lt jätkutellimuse

veel kolmele sümfooniale – nii sündis triptühhon, kuhu kuulusid sümfooniad nr 90–92. Helilooja pühendas need tellijale, ent kavala ärimehena müüs teosed samaaegselt ka oma muusika tulisele austajale vürst Oettingen-Wallersteinile. (Küsimusele, miks vürst oli saanud vaid kopeerija käega kirjutatud partituurid, selgitas Haydn, et nägemisprobleem ei võimaldanud tal autograafi oma käega üles tähendada.)

Sümfoonia nr 90 C-duur

Hob. I:90 näitab autori enesekindlust ja loovust nii orkestri- kui ka vormikäsitusel. Energilises avasas kasutab helilooja orkestri täispotentsiaali, rõhutades selle pidulikkust trompetite ja timpanitega. Teine osa on üles ehitatud topeltvariatsioonidena, kus arendatakse vaheldumisi teemasid F-duuris ja f-mollis ning esitletakse solistidena erinevaid pille. Järgneb üks Haydni kõige aristokraatlikumaid ja väarikamaid menuette, äratades kujutluspildi uhkest ballisaalist. Finaalis kohtume Haydni kui muusikalise vembumehega, kes petab kuulaja ootusi ebatavalise lõpplahendusega – resoluutsed akordid C-duuris annavad märku, et kohe on aeg aplausiks, ent pärast generaalpausi jätkab orkester põhiteemaga poole tooni võrra kõrgemalt Des-duuris ning naaseb siis läbi kooda uuesti alghelistikku.

„Sõbrad kiidavad mind sageli kui mingit geeniusi, aga tema seisis minust kaugelt kõrgemal,“ tähendas Haydn **Wolfgang Amadeus Mozarti** kohta, kui särava talendi eluküünal 35-aastaselt kustus. See napp, ent siiras tunnistus ühe 18. sajandi suurima helilooja suust näitab ilmekalt, millist mõju Mozart oma kaasaegsetele avaldas. Mozarti teoste ladus stiil, voolavad meloodiad, selge faktuur ja loogiline ülesehitus annaksid põhjust arvata, nagu oleks tema muusika sündinud otsekuu iseenesest, ilma mingi pingutuseta. Helilooja ise on kinnitanud aga hoopis vastupidist: „On ekslik mõelda, et mu kunst on tulnud mulle lihtsalt kätte. Kinnitan [...], et keegi pole kompositsiooniõpingutele nii palju tähelepanu pööranud kui mina. Vaevalt leidub kuulsat meistrit, kelle loomingut ma ei oleks sageli ja hoolikalt uurinud.“

Motett „Exsultate, jubilate“

KV 165 on Mozarti tuntumaid sakraalmuusika näiteid tema noorusaja loomingust. 1772. aasta sügistalvel sõitis 16-aastane helilooja koos isaga Itaaliasse, et osaleda oma uue ooperi „Lucio Silla“ esietendusel. Selles lavateoses laulis Cecillo rolli nimekas kastraat Venanzio Rauzzini (1745–1810). Lühikese aja pärast valmis Mozarti sulest motett „Exsultate, jubilate“, mis on kirjutatud just Rauzzinit silmas pidades. Moteti esiettekanne toimus 17. jaanuaril 1773 Milanos San Antonio kirikus.

Teose virtuoossus ning koloratuurne stiil annavad tänapäeva kuulajale aimu Rauzzini vokaalsetest võimetest. On arvatud, et Rauzzini võis olla ka moteti teksti autor.

1752. aastal kirjutas flötist ja helilooja Johann Joachim Quantz (1697–1773): „Tänapäeva Itaalias antakse nimetus „motett“ vaimulikule ladinakeelsele soolokantaadile, mis sisaldab kaks aariat, kaks retsitatiivi ning lõpuks „Alleluia“, mida esitab enamasti missa ajal, pärast „Credot“, üks parimatest lauljatest.“ Mozarti „Exsultate, jubilate“ on sellele mudelile üsna lähedane. See teos on justkui miniatuurne kolmeosaline vokaalkontsert, mille esimest ja teist osa seob retsitatiiv. Keskmisele aeglasele osale järgneb sädelev finaali „Alleluia“, mis on paljude lauljate ning kontserdikülalistajate meelispalaks.

Läbi ajastute on muusikalised vaimuhiiglased pidanud silmitsi seisma oma kaasaegsete skeptilisuse ja mittemõistmisega ning jääma lootma, et nende meistriteosed leiavad ehk kunagi tulevikus väärilist hindamist. **Ludwig van Beethoven**, kelle muusikaline haare ulatus oma ajast kaugele ettepoole, jäi publikule oma novaatorlike oopustega tihtipeale tabamatuks ja mõnikord langes talle osaks karm kriitika.

„Aga mu armas Beethoven, mida te jälle olete teinud?“ küsinud vürst Nikolaus II Eszterházy pettunult, kui oli kuulnud **missa C-duur op. 86** esmaettekannet 1807. aasta septembris autori dirigeerimisel Eisenstadtis. Vähem diplomaatiliselt väljendas vürst oma arvamust kirjas krahvinna Henriette von Zielinskale: „Beethoveni missa on väljakannatamatult naeruväärne ja põlastatav ning ma ei usu, et seda võiks eales korralikult esitada. Olen vihane ja solvunud.“ Nikolaus II oli tellinud kõnealuse teose oma abikaasa, vürstinna Maria Hermenegildi nimepäevaks – sama sündmuse tähistamiseks oli kirjutanud varem kuus suurepärase missat Eszterházy õukonna kauaaegne ja auväärne kapellmeister Joseph Haydn ning seejärel kolm missat tema mantlipärija Johann Nepomuk Hummel. Võimalik, et 1807. aasta tellimus läks Beethovenile Haydni soovitusel, kelle juures ta oli lühikest aega Viinis õppinud. Beethoveni jaoks oli see esimene katse missažanris ja tõenäoliselt tundis ta survet Haydni püstitatud kõrge standardi tõttu – sellest kõneleb ka vürstile saadetud kiri, kus helilooja tunnistab: „Annan missa Teile üle kartlikkusega, kuna olete harjunud suure Haydni jäljendamatute meistriteostega, mis selleks puhuks on kirjutatud.“

Kahtlemata seisis Beethovenil teost luues Haydni eeskujul silme ees: see sarnaneb tema missadega kestuselt, instrumentatsioonilt ja eelistuselt käsitleda soliste ansamblina. Samas on Beethoveni nägemus missažanrist siiski väga isikupärane – ta on ühendanud siin klassikalise vormi ja romantilise ekspressiivsuse; teos paistab silma julge harmoonilise ja rütmilise keelega, kontrastsete värvide ja dünaamika ning ilmeka sõnamaalinguga. Ka eksperimenteerib autor erinevate saatefaktuuridega – näiteks „Sanctuse“ osas kõlab üks koorilõik vaid timpanite saatel.

Beethoveni kartused osutusid tõeks – vürst ei pidanud tema pakutut oma muusikalise iidoli Haydni vääriliseks. Samas pole võimatu, et Nikolaus II pettumuse põhjustas lihtsalt kontserdi puudulik muusikaline teostus – dirigeerimine polnud Beethoveni tugevaim külg ning tollal tugevate kuulmishäirete all kannatava helilooja käe all kujunesid proovid muusikutele parajaks katsumuseks. Pärast vürsti kriitikat jättis haavunud Beethoven ära teise Eisenstadt planeeritud kontserdi ja sõitis samal päeval Viini tagasi. Missa C-duur jäi Beethovenile viimaseks tellimuseks Esterházy õukonnalt. Ta pöördus selle žanri poole uuesti alles 1819. aastal, mil asus looma üht oma tippteost „Missa solemnist“.

Katked missast C-duur jõudsid laiema publiku ette Beethoveni autorikontserdil 1808. aastal Viinis, kus kõlasid tema nelja suurteose esiettekanDED (sh 5. ja 6. sümfoonia). Helilooja nägi üksjagu vaeva, et veenda kirjastajaid missat – autori sõnul talle „eriti lähedast“ teost – publitseerima. Kui oopus 1812. aastal kirjastuse Breitkopf & Härtel poolt trükkis ilmus, oli Beethoven muutnud käsikirjas seisnud pühenduse vürst Nikolausele oma Viini patrooni vürst Ferdinand Kinsky kasuks.

Kuigi missa C-duur on leidnud talle õigusega kuuluva koha vokaalsuurvormide kullafondis, on see jäänud siiski „Missa solemnise“ varju.

Evelin Kõrvits

Yena Choi (sopran) alustas lauluõpinguid oma kodumaal Lõuna-Koreas Incheoni Kunstide Kõrgkoolis Myung-Sung Hani juhendamisel. 2018. aastal omandas ta bakalaureusekraadi Seouli Rahvusliku Ülikooli muusikakolledžis, kus tema õpetajad olid You-Jeong Jin, Hyun-Soo Suk ja Yoon-Jeong Choi. 2020. aastal omandas ta magistrikraadi Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias Nadia Kuremi käe all. Ta on laulnud solistina Tallinna Kammerorkestri ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori kontsertidel Tõnu Kaljuste juhatusel, osalenud solistina

Yena Choi. Foto: Herkki-Erich Merila

Flandria Sümfooniaorkestri ees Kristiina Poska juhatusel ning käinud ringreisidel Prantsusmaal, Belgias, Hollandis ja Suurbritannias, esinenud Eesti Muusika Päevadel ja Läänemere festivalil. Tuntust on toonud talle vanamuusika esitused, sh ansambliga Floridante (Couperin), Tallinna Kammerorkestriga (Bach, Pergolesi ja Vivaldi) ja Concerto Copenhageniga (Händel). Tema repertuaari kuuluvad ka klassikalised suurvormid ja uuem muusika, sh Sumera, Zemlinsky, Vivier jt. Alates 2021. aastast on Yena Choi Eesti Filharmoonia Kammerkoori laulja ja solist. 2022. aastal võitis ta IX Mart Saare nimelisel lauljate konkursil I preemia.

Cätly Talvik. Foto: Herkki-Erich Merila

Cätly Talvik (alt) on lõpetanud Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli kooridirigeerimise erialal 2012. aastal. 2018. aastal lõpetas ta Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias klassikalise laulu erialal ja täiendab ennast Kaia Urbi juures.

Laulmisega on Cätly tegelenud pisikesest saati. Kuni 2011. aastani laulis ta ETV noortekooris. Ta on teinud kaasa ka mitmes üle-eestilises kollektiivis ning kammerkoorides Collegium Musicale ja Voces Musicales. Alates 2011. aastast laulab ta Euroopa Kooriakadeemias, kus on teinud koostööd selliste dirigentidega nagu Sylvain Cambreling, Gustavo Dudamel ja Paavo Järvi. 2016. aastal liitus ta Euroopa Vokaalsolistide projektidega. Cätly on töötanud nii koorijuhi kui ka muusikaõpetajana

lasteaias ja koolis. Aastatel 2013–2018 juhatas Riisipere Kammerkoori. Eesti Filharmoonia Kammerkooris laulab Cätly alates 2014. aastast. Cätly on laulnud soolopartiisid paljudel kammerkoori kontsertidel, sh esitanud aldisoolo Mozarti reekviemis ning Pärdi, Händeli, Tormise jt teostes.

Heldur Harry Põlda. Foto: Rasmus Kull

Heldur Harry Põlda (tenor) lõpetas 2015. aastal Tallinna Muusikakeskkooli. Ta on olnud Rahvuskooper Estonia poistekoori pikaajaline solist. Ta on lõpetanud klassikalise laulu eriala Guildhalli Muusika- ja Draamakooli Inglismaal. Hooaegadel 2019/20 ja 2020/21 oli Põlda Rahvuskooper Estonia stipendiaat. 2021. aasta sügisest on ta rahvuskooperi solist. Aastast 2020 on ta ka Tallinna Tehnikaülikooli

Akadeemilise meeskoori dirigent. 2008. aastal pälvis Põlva Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali preemia Milesi rolli eest Benjamin Britteni ooperis „Kruvipööre“. 2010. aastal sai ta Eesti Kooriühingu koostööpreemia ning 2013. aastal Eesti Rahvuskultuuri Fondi Georg Otsa Fondi stipendiumi. 2022. aastal pälvis Põlva Zagrebis toimunud 29. Lions European Thomas Kuti nimelisel võistlusel teise koha ning 2025. aastal Harjumaa teatripreemia ja SEB publikupreemia.

Heldur Harry repertuaari kuuluvad rollid nagu Tony (Bernsteini „West Side Story“), Tybalt (Gounod' „Romeo ja Julia“), Bastien (Mozarti „Bastien ja Bastienne“), Tamino (Mozarti „Võluflööt“), Miles (Britteni „Kruvipööre“), Bob Boles (Britten's „Peter Grimes“), Amor (Glucki „Orfeus ja Euridice“), Arno (Antoni Marguste mono-ooper „Monoloogid“), Nuki (Ehala/Raadiku/Vinteri/Raudmäe „Pipi! Nuki! Puhh!“), Alfredo, Gaston (Verdi „La traviata“), Delil (Verdi „Jeanne d'Arc“), Erik (Yestoni „Fantoom“), Ruiz (Verdi „Trubaduur“), Ivan Lõkov (Rimski-Korsakovi „Tsaari mõrja“), Camille de Rossillon (Lehári „Lõbus lesk“), Orpheus (Offenbachi „Orpheus põrgus“), Pelléas (Debussy „Pelléas ja Mélisande“), Sõdur (Ullmanni „Atlantise keiser“, koostöös Von Krahli teatriga), Remendado (Bizet' „Carmen“), Cliff (Kanderi „Kabaree“), Alfred (Straussi „Nahkhiir“).

Raiko Raalik. Foto: Olga Makina

Raiko Raalik (bass) on õppinud laulmist Heino Elleri Muusikakoolis Taisto Noore käe all ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias dots Taavi Tampuu klassis, lisaks on ta täiendanud end Eva Märtsoni, Gundula Hintzi ja Caroline Dowdle'i meistrkursustel. 2013. aastal osales ta Rahvusooper Estonia noorteprojektis „OPERATSioon VOX“. 2015. aastast laulab ta Savonlinna Ooperifestivali kooris. Hooajal 2017/18 oli Raiko Raalik Rahvusooper Estonia stipendiaat ja 2018. aasta sügisel sai temast samas koosseisuline solist; aktiivset koostööd teeb ta ka Vanemuise teatriga. 2017. aastal saavutas Raiko Raalik PLMFi vabariiklikul vokalistide konkursil III koha ning pälvis Rahvusooper Estonia eripreemia. 2019. aasta sügisel sai ta Estonia Seltsi Naan Põllu nimelise auhinna koos Eesti Rahvuskultuuri

Fondi stipendiumiga ja 2020. aasta kevadel esikoha itaalia aariate esitamise eest rahvusvahelisel Immlingi lauluvõistlusel. 2020. aasta Vello Jürna nimelisel vokalistide konkursil võitis Raiko esikoha, lisaks pälvis ta PromFesti, Eesti Kontserdi ja Vanemuise teatri eripreemiad.

Raiko Raaliku repertuaari kuuluvad rollid, nagu Cyrano (Tambergi „Cyrano de Bergerac“), Figaro (Mozarti „Figaro pulm“), Ülempreester (Mozarti „Võluflööt“), Colline (Puccini „Boheem“), Angelotti (Puccini „Tosca“), Billy Jackrabbit (Puccini „Tütarlaps kuldsest läänest“), Gregorio (Gounod' „Romeo ja Julia“), Dulcamara (Donizetti „Armujook“), Tugitooli vari/Puu (Raveli „Laps ja lummutised“), Kromow (Lehári „Lõbus lesk“), Ferrando (Verdi „Trubaduur“), Talbot (Verdi „Jeanne d'Arc“), Heerold (Wagneri „Lohengrin“) ja Golaud (Debussy „Pelléas ja Mélisande“).

Eesti Filharmoonia Kammerkoor (EFK) on kujunenud üheks tuntu- maks Eesti muusikakollektiiviks maailmas. 1981. aastal Tõnu Kaljuste loodud koori ees on peadirigentidena seisnud veel briti dirigent Paul Hillier, hollandlane Daniel Reuss ning läti dirigent Kaspars Putniņš. Alates 2021. aasta augustist on koori kunstiline juht taas Tõnu Kaljuste.

Koori repertuaar ulatub barokk- muusikast kuni nüüdisesteni, kus eriline koht on Arvo Pärdi, Veljo Tormise ja teiste eesti heliloojate loomingul. Aastakümneid on koor tegutsenud rahvusvahelises muusikaelus koos tippdirigentide ja -orkestritega, nagu Claudio Abbado, Eric Ericson, Marc Minkowski, Gustavo Dudamel, Sir Simon Rattle, Londoni Sümfooniaorkester, Los Angelese Filharmoonikud jpt. Koori oodatakse regulaarselt esinema mainekates kontserdipaikades, sh Viini Kontserdimajas, Sydney Ooperimajas, New Yorgi Carnegie Hallis jm.

Stabiilset kõrgtaset näitavad koori ligi 80 salvestist, mida on 16 korral Grammyle esitatud ning mis on kahel korral hinnatuima plaadiauhinna võitnud. Koori plaadistusi ehivad ka teised prestiižikad auhinnad, sh Gramophone'i preemia, Diapason d'Or jne. Eesti Filharmoonia Kammerkoor on valitud kümne parima koori hulka maailmas BBC

Foto: Kaupo Kikkas

muusikaajakirja Classical Music (2020) ja UK klassikalise muusika raadiojaama Classic FM poolt (2024).

2025. aasta on olnud eriline, kuna kammerkoor on Tõnu Kaljuste juhatusel tähistanud Arvo Pärdi 90. sünnipäeva paljudel kuulsatel lavadel üle maailma. Kokku anti 78 kontserti 14 riigis,

sh esineti Pariisi Filharmoonias, BBC Promsi festivalil Londoni Royal Albert Hallis, New Yorgi Carnegie Hallis, Londoni Barbicani Keskuses, Berliini Filharmoonias, Hamburgi Elbphilharmonie's, Aasia prestiižikaimatel festivalidel Macaus, Shanghais jm.

Eesti Filharmoonia Kammerkoor

Kunstiline juht ja peadirigent

Tõnu Kaljuste

Koormeister Mai Simson

Sopranid:

Annika Lõhmus, Laura Štoma,

Marie Roos, Mirell Jakobson,

Eleri-Kristel Kuimet,

Birke Elisabeth Jakobson

Aldid:

Marianne Pärna, Anni Marie Rea,

Annely Leinberg, Kristel Marand,

Cätly Talvik, Rita Pajumaa,

Maarja Helstein

Tenorid:

Danila Frantou, Kaido Janke,

Raul Mikson, Miguel Gonçalves Silva,

Toomas Tohter, Kaarel Telgmaa,

Zhizhong Xie

Bassid:

Henry Tiisma, Kim Sargsyan,

Geir Luht, Rainer Vilu,

Kristjan-Jaanek Mölder, Aarne Talvik

Tallinna Kammerorkestri (TKO)

asutas 1993. aastal dirigent Tõnu

Kaljuste. Kolme aastakümne

jooksul on orkestrist kujunenud

üks Eesti esinduskollektiive, kes on

oodatud esineja kontserdilavadel

nii Euroopas kui ka mujal

maailmas. TKO on äratanud

tähelepanu oma kunstiliselt

terviklike kavade, stiilitundliku
musitseerimise ja kõrgetasemelise
interpretatsioonikunstiga. Orkestri
mitmekülgses repertuaaris on
esindatud nii baroki-, klassitsismi-
kui ka romantismiajastu muusika,
oluline osa on 20. ja 21. sajandi
heliloojate looming, sealhulgas
vähemtuntud teosed ja uudisteoste
esiettekanded. TKO hinnatud
keelpillimängijad astuvad
regulaarselt üles ka solistide ja
kammermuusikutena.

Tallinna Kammerorkestri kauaaegne
koostööpartner on olnud Eesti
Filharmoonia Kammerkoor –
ühised esinemised ja salvestised
on toonud mõlemale kollektiivile
rahvusvahelist tuntuust ja tunnustust.
1993. aastal salvestati nimekale
plaadifirmale ECM Tõnu Kaljuste
käe all Arvo Pärdi autoriplaat
„Te Deum“, mis pälvis kõrgeid
hinnanguid maailma juhtivatelt
muusikakriitikutelt ning püsis kuid
plaadiedetabelite esikümnes. ECMi
märgi alt on ilmunud veel Pärdi
autoriplaadid „Litany“, „In Principio“,
„Adam's Lament“ ja „Tractus“, samuti
Erkki-Sven Tüüri „Crystallisatio“,
Veljo Tormise „Reminiscentiae“ ja
Heino Elleri „Neenia“. Orkester on
salvestanud ka firmadele Warner
Music/Finlandia Records, Carus
Verlag, Ondine jt. 2014. aastal
ilmus Tallinna Kammerorkestrilt
plaat Joseph Haydni loominguga
(solist Silver Ainomäe, dirigent
Risto Joost). Plaadifirma Ondine
andis 2017. aastal välja Eesti

Foto: Kaupo Kikkas

Filharmonia Kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestri esituses Tõnu Kõrvitsa plaadi „Lageda laulud“, mis pälvis 2018. aasta Eesti Muusikaauhindade jagamisel aasta klassikaalbumi tiitli.

Esimese peadirigendi Tõnu Kaljuste käe all tegutses orkester aastatel 1993–1995, 1996–2001 ja 2019–2024. Olulise jälje TKO arengusse on jätnud Juha Kangas, kes oli 1995–1996 peadirigent ja 2001–2003 kunstiline nõustaja. Järgnenud kümnel hooajal kureeris orkestri tegevust Tallinna Filharmonia kunstiline juht Eri Klas, 2013–2019 oli peadirigendiks Risto Joost.

Külalisdirigentidena on orkestrit juhatanud John Storgårds, Pietari Inkinen, Okko Kamu, Jaakko Kuusisto, Richard Tognetti, Terje Tønnesen, Daniel Raiskin, Aleksandr Rudin, Florian Donderer, Dmitri Sitkovetski, Kolja Blacher, Peter Spissky, Maksim Rõsanov, Andrew-Lawrence King ja Dmitri Sinkovski, samuti hinnatud eesti dirigendid Olari Elts, Paavo Järvi, Neeme Järvi, Kristjan Järvi, Paul Mägi, Arvo Volmer, Vello Pähn, Jüri Alperten, Mihhail Gerts, Kristiina Poska jt.

TKO on esinenud paljudel mainekatel muusikafestivalidel, nagu Bachi kantaatide festival Milanos (Itaalia, 1996, 1997), Bremeni

muusikafestival (Saksamaa, 1998), MITO SettembreMusica (Itaalia, 2004, 2007, 2017, 2021, 2023), Budapesti sügisfestival (Ungari, 2005), Naantali muusikafestival (Soome, 2008, 2019), Arturo Benedetti Michelangeli festival (Itaalia, 2007), Cervantino festival (Mehhiko, 2012), Vale of Glamorgan (Wales, 2015), MDR Musiksommer (Saksamaa, 2017), Euphonie (Poola, 2018), Mozartiana (Poola, 2019), Läänemere festival (Rootsi, 2018, 2019, 2024), Arvo Pärdi muusikale pühendatud Pärt Festival (Holland, 2022) ja Kuhmo kammermuusikafestival (Soome, 2025). Kontserdireisid on orkestri viinud USAsse, Kanadasse, Jaapanisse, Hiinasse, Brasiiliasse, Argentinasse, Mehhikosse, Tuneesiasse ja enamikku Euroopa riikidesse. Euroopa nimekamate kontserdisaalide kõrval on üles astunud ka New Yorgi Carnegie Hallis ja Pekingi Keelatud Linna kontserdisaalis.

2013. aastal pälvis Tallinna Kammerorkester Eesti Muusika-nõukogu interpretatsioonipremia. TKO on kaastegev Arvo Pärdi autoriplaadil „Adam's Lament“, mis tõi dirigent Tõnu Kaljustele 2014. aastal Grammy.

Tallinna Kammerorkester

Kontsertmeister Harry Traksmann

I viiul:

Harry Traksmann, Olga Voronova, Helen Västrik, Yana Mägila, Robert Traksmann, Fred Heinoja

II viiul:

Elo Tepp, Mari Targo, Anete Ainsaar, Eva-Maarja Forslund, Eva-Maria Sumera

Vioola:

Laur Eensalu, Merike Heidelberg, Mart Kuusma, Helen Ling

Tšello:

Leho Karin*, Siluan Hirvoja, Maria Mutso

Kontrabass:

Andres Kungla, Miina Roost

Flööt:

Maria Luisk, Mihkel Peäske

Oboe:

Riivo Kallasmaa, Aleksander Hännikäinen

Klarnet:

Isabella Runge, Helena Tuuling

Fagott:

Rene Sepalaan, Kaido Suss

Metsasarv:

Max Howling, Tõnu Künnapas

Trompet:

Martin Malk, Rauno Rüütelmaa

Timpanid:

Vambola Krigul

Orel:

Saale Fischer

* Leho Karin mängib Eesti Pillifondile kuuluval Francois Fourier Nicolas' tsellol (1798) Claude Thomassini poegnaga (1890).

Foto: Krõõt Tarkmeel

Tõnu Kaljuste on rahvusvahelist tuntust kogunud mitmepalgelise repertuaariga, mis ulatub ooperitest ja klassikalistest sümfoonilistest teostest nüüdisaegse muusikani. Ta on koostööd teinud näiteks selliste Põhja- ja Ida-Euroopa modernismi suurkujudega nagu Alfred Schnittke, György Kurtág, Krzysztof Penderecki, Gija Kantšeli ja Einojuhani Rautavaara ning on tõestanud end eesti heliloojate Arvo Pärdi, Erkki-Sven Tüüri, Tõnu Kõrvitsa, Veljo Tormise ja Heino Elleri loominguga asjatundja ning tutvustajana.

2014. aastal võitis Tõnu Kaljuste Grammy parima kooriesituse kategoorias Arvo Pärdi teose „Aadama itk“ eest. Tema salvestisi

on korduvalt esitatud Grammy plaadiauhindade nominendiks. Kaljuste albumeid on esile toodud eri kategooriates. Grammy nominatsiooni on saanud nii norra helilooja Ståle Kleibergi ooper „Taavet ja Batseba“ kui ka sümfooniaalne muusika. 2019. aastal võitis ta rahvusvahelise klassikalise muusika auhinna (International Classical Music Award) koos Wrocławis NFMi Filharmooniaorkestriga Arvo Pärdi sümfooniatega salvestise eest. Kaljuste plaadid on võitnud ka mitmeid teisi auhindu: Cannes Classical Award (1999), Diapason d'Or (2000), Edison Prize (2000), Classic Brit Award (2003), Prix Caecilia (2023). Ta on teinud koostööd plaadistustuudiodega ECM Records, Virgin Classic, BIS ja Caprice Records.

Tõnu Kaljuste on Eesti Filharmoonia Kammerkoori asutaja (1981) ning alates 2021. aasta augustist, pärast 20-aastast vahet, taas EFK peadirigent ja kunstiline juht. Ta on ka Tallinna Kammerorkestri asutaja (1993) ning taas selle peadirigent ja kunstiline juht aastatel 2019–2024. Alates 2004. aastast on Kaljuste tema enda asutatud projektiteatri Nargen Opera kunstiline juht. Tema eestvedamisel on 2006. aastast toimunud Nargenfestival.

Kaljuste on juhatanud Joseph Haydni oopereid „L'isola disabitata“, „Il mondo della luna“ ja „Armida“; Beethoveni ooperit „Fidelio“ jt. Ta pälvis Teatriauhinna Glassi ooperi „Hydrogen Jukebox“ parima muusikalavastuse eest (2024).

Eesti Kontsert:

produtsent Tuuli Metsoja,
assistent Kaisa Kroon

≡ Eesti
≡ Kontsert

Jõuluks koju

Maailmas õppivate noorte eesti muusikute orkester
Dirigent **Mihhail Gerts**

Tamberg. Concerto grosso op. 5

K 31. DETSEMBER 14.00
Estonia kontserdisaal

eestikontsert.ee

≡ Eesti
≡ Kontsert

LAHKUMISSÜMFOONIA

Aastalõpu- kontsert

Marcel Johannes Kits tšello
Tallinna Kammerorkester

Haydn. Tšellokontsert nr 1 C-duur

Haydn. Sümfoonia nr 45 fis-moll („Lahkumissümfoonia“)

T 30. DETSEMBER 19.00 Jõhvi kontserdimaja

K 31. DETSEMBER 12.00 Vanemuise kontserdimaja

K 31. DETSEMBER 17.00 Estonia kontserdisaal

eestikontsert.ee

Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja
Tallinna Kammerorkestri toetavad:

EXMET

 NORDNET

LHV

LUX *Charter*

HOOAJA
PEATOETAJA

admirals

LIVIKO

OLEREX

VEHO

 Jazz
PESULAD

SORAINEN

SELVER
Hea mõte

myfitness
world class gym & studios

 /eestikontsert

 /eesti_kontsert

eestikontsert.ee